

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาปัญหา	1
1.2 คำถามในการวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.4 สมมติฐานในการศึกษา	2
1.5 ขอบเขตการศึกษา	3
1.6 คำนียามศัพท์	6
1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับ	7
1.8 แนวคิดทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม	7
1.8.1 แนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง (Political Ecology)	7
1.8.2 แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy)	16
1.8.3 แนวคิดการเก็บผลผลิตจากป่ากับผลกระทบในระบบนิเวศป่าไม้	22
1.8.4 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	27
1.9 กรอบแนวคิดในการศึกษา	38
บทที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย	42
2.1 รูปแบบและวิธีการวิจัย	42
2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลสนาม การใช้เครื่องมือและกลุ่มเป้าหมาย	42
2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบ	50
บทที่ 3 บริบทอำเภอปางมะผ้า ประวัติการอพยพของชาวมูเซอคำและบริบทชุมชน	52
3.1 บริบทอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	52
3.2 การอพยพของชาวมูเซอคำในพื้นที่ปางมะผ้า	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 หมู่บ้านบ่อไคร้	66
3.3.1 บริบทชุมชน	66
3.3.2 ประวัติชุมชน	68
3.3.3 วัฒนธรรมชุมชนชาวมูเซอคำที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร	69
3.3.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	71
3.3.5 ความเชื่อที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากร	75
3.3.6 กฎระเบียบการจัดการป่า	76
บทที่ 4 ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อพลวัตการเก็บหาไม้	78
4.1 การควบคุมการใช้ทรัพยากรโดยรัฐและการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากร	78
4.2 พัฒนาการของความต้องการใช้ผลผลิตจากป่า	90
4.3 อิทธิพลของพ่อค้าของป่าที่มีผลต่อการค้าเชิงพาณิชย์	97
4.4 การจัดการดูแลการใช้ทรัพยากรขององค์กรชุมชน	102
4.5 เงื่อนไขต่างๆในการหาผลผลิตไม้เชิงพาณิชย์	109
4.6 บทสรุปการเก็บหาผลผลิตไม้เชิงพาณิชย์	114
บทที่ 5 การศึกษาถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศไม้	118
5.1 วิธีการสำรวจ	118
5.1.1 จัดทำแผนที่การใช้ที่ดิน (Land Use Map)	118
5.1.2 สร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือในการควบคุม	120
5.1.3 การวางแผนศึกษาใน 2 พื้นที่	121
5.1.4 การแปลงค่ากอไม้ควบคุม 3 กอให้เป็น 1 ไร่	122
5.2 ผลการสำรวจ	123
5.3 สรุปผลกระทบต่อนิเวศป่าไม้	131
5.4 การเทียบผลทางสถิติ	131
บทที่ 6 อภิปรายและข้อเสนอแนะ	136
6.1 อภิปรายผลการศึกษา	136
6.1.1 อภิปรายผลวิชาการ	137
6.1.2 อภิปรายผลเชิงนโยบาย	137
6.1.3 อภิปรายผลเชิงปฏิบัติการ	137

ญ

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	139
ภาคผนวก	144
ภาคผนวก ก ข้อมูลการวางแผนสำรวจข้อมูลไฟ	145
ภาคผนวก ข รูปภาพที่เกี่ยวข้อง	187
ประวัติผู้เขียน	191

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	ระบบหมุนเวียนพืชในพื้นที่จำกัด 3 แปลง	74
4.1	ช่วงเวลาการเก็บหาของป่าในอดีต	92
4.2	ระบบการหมุนเวียนการปลูกพืช	95
4.3	แสดงชนิดประเภทสินค้าเกษตรและระยะเวลาการจำหน่าย	96
4.4	ช่วงเวลาการเก็บหาของป่า	98
4.5	เปรียบเทียบการเก็บหาของป่าในพื้นที่ดั้งเดิมและพื้นที่ปัจจุบัน	102
5.1	คำนวณพื้นที่เก็บหาของป่าปัจจุบัน	119
5.2	สรุปค่าไฟ ไร่ละกี่บาท ใน 3 กอ	122
5.3	การแปลงค่าไฟชาง 3 กอให้เป็น 1 ไร่	123
5.4	สรุปค่าไฟ ไร่ละกี่บาท ในพื้นที่ 1 ไร่	123
5.5	สรุปค่าไฟชางไร่ละกี่บาท ในพื้นที่ 1 ไร่	123
5.6	เปรียบเทียบในแต่ละประเด็น ในพื้นที่ 1 ไร่	124
5.7	จำนวนลำของไฟไร่ละหน่วยเป็นลำ	128
5.8	จำนวนลำของไฟชาง หน่วยเป็นลำ	128
5.9	จำนวนลำใหม่ของไฟชางที่ได้ในพื้นที่ 1 ไร่ในรอบ 1 ปี	130
5.10	ข้อมูลทางสถิติของไฟชางกอธรรมชาติและไฟชางกอควบคุม	131
5.11	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างไฟชางกอธรรมชาติและไฟชางกอควบคุมทางสถิติ	132
5.12	ข้อมูลทางสถิติของไฟไร่ละกี่บาทและไฟไร่ละกี่บาท	133
5.13	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างไฟไร่ละกี่บาทและไฟไร่ละกี่บาททางสถิติ	134

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	อาณาเขตพื้นที่ศึกษา อำเภอปางมะผ้า	4
1.2	บ้านบ่อไคร้ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	5
1.3	กรอบแนวคิดในการศึกษา	41
3.1	แสดงลักษณะที่ตั้ง 7 อำเภอในจังหวัดแม่ฮ่องสอน	53
3.2	ตำแหน่ง 4 ตำบลในอำเภอปางมะผ้า ต.ปางมะผ้า	54
3.3	ภาพแผนที่หมู่บ้านบ่อไคร้ ปี 2545	67
3.4	แผนที่การจำแนกพื้นที่ หมู่บ้าน	72
4.1	พื้นที่ป่าสงวน จำนวน 9 แห่ง	81
4.2	อุทยานแห่งชาติ จำนวน 3 แห่ง	82
4.3	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 6 แห่ง	83
4.4	หมู่บ้านที่เปิดตลาดและจุดขายของริมทาง	88
4.5	บ้านขยายที่เก็บหาของป่า	89
4.6	พื้นที่เก็บหาของป่าดั้งเดิม	93
4.7	พื้นที่เก็บหาหน่อไม้ในปัจจุบัน	99
4.8	พื้นที่เก็บหาหน่อไม้ในอดีตกับปัจจุบัน	101
4.9	แผนที่การจำแนกที่ดินบ้านบ่อไคร้	103
5.1	พื้นที่เก็บหาหน่อไม้ในอดีตและปัจจุบัน	119
5.2	ตำแหน่งกอเปาะคววม	120
5.3	ตำแหน่งกอซางคววม	121
5.4	ขอบเขตและแปลงศึกษาไผ่เปาะ บ้านบ่อไคร้	124
5.5	แปลงศึกษาไผ่เปาะ	125
5.6	ขอบเขตและแปลงศึกษาไผ่ซาง บ้านบ่อไคร้	126
5.7	แปลงศึกษาไผ่ซาง	127